

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון 33 - שנת תשפ"ב גיליון "בחוקותי" - כ' אייר תשפ"ב, 21 למאי 2022)

לע"נ אמו"ר ר' יוסף - חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "בחוקותי" - חיזוי העתיד

נושא **חיזוי העתיד**, הינו אחד הנושאים החשובים ביותר לאדם המודרני והוא משקיע בו מאמץ מדעי וטכנולוגי ומשאבים כלכליים רבים.

מה יהיה מזג האוויר מחר, או בעוד חודש, מתי ירדו גשמים, כמה זמן תארך הנסיעה, מה יהיה מצב השוק ושערי המטבע מחר, בעוד חודש ובעוד שנה ועוד ועוד.

החיזוי נעשה בעזרת "מודלים" מתמטיים הנותנים תיאור מופשט ומקורב של המציאות. תיאור שיהיה מספיק ריאלי ומספיק גמיש כדי לבצע ניתוחים, הערכות, חיזוי והסקת מסקנות. אולם הבעיה היא, שלא תמיד ניתן לְתַקֵּף את המודל ו"לכייל" אותו (לתת לו תוקף ודיוק).

עם פרוץ מגפת הקורונה, פותחו מודלים שונים לחיזוי קצב הפצת המחלה, שנועדו לתת למקבלי ההחלטות "מידע תומך החלטה". סימולטורים שנועדו לחזות מתי יתחיל ה"גל" הבא של המחלה, מה תהיה עוצמתו ומה יהיו ההשפעות של צעדים כגון סגר, בידוד וסגירת גבולות, על עוצמתו של ה"גל" הזה. הנסיון מלמד, כי ההצלחה היתה חלקית בלבד.

ומה כוחו של החיזוי בעולם מדעי החברה והתנהלות העולם!?

עולם החיזוי מתבסס על ההנחה, שהתופעה אותה אנו חוקרים, הינה בעלת **חוקיות** מוגדרת וידועה. בעולם הטבע, אנו עומדים על קרקע מוצקה יחסית... בעולם מדעי החברה, על קרקע פחות יציבה ואילו בעולם ההיסטוריה והתנהלות העולם (העתידנות – חקר העתיד וחיזוי המגמות), ההבנה וכוח החיזוי, שלנו דלים יותר.

ומן המודלים והחיזוי, אל "תפיסת העולם" שלנו.

יש כאלה החושבים שהעולם כולו הוא מכניסטי - דטרמיניסטי. עולם בו כל תופעה ניתנת להסבר על ידי מנגנוני סיבה ותוצאה "מכניים" ואין לייחס לטבע ולעולם שום מניע פנימי, תוכנית היסטורית או אידאלים. גישה זו רואה בעולם מעין מכונה ענקית הפועלת על פי חוקי הפיזיקה **מציאות שאיננה תלויה כלל בהתנהגותם של בני האדם**. ובלשון העם: **זהו הגורל... מִקְתוֹב... מוכתב מראש** (בניגוד לאלה המשתמשים בביטויים אלה ומתכוונים להנהגתו של הקב"ה).

לעומתם, יש הרואים את המציאות כאוסף של מקרים. מקרים שחלקם טבעיים וחלקם חורגים לעיתים מן הטבע הרגיל, ללא יד מכוונת. גם לפי גישה זו, המציאות איננה תלויה במעשי האדם.

בפרשתנו, פרשת בחוקותי פונה הקב"ה לכל בעלי התפיסות השגויות הללו וממליץ: אל תלכו איתי ב"קָרִי" (ויקרא כו, כג). אל תחשבו שהכל הוא מקרה. וגם, אל תחשבו שהעולם הוא מכני. אני הקב"ה מנהל את העולם תוך התייחסות ברורה ותוצאתית, למעשיו של האדם הבודד ולמעשי האנושות כולה.

על כך אמר רבי משה בן מימון - הרמב"ם, בספרו "משנה תורה":

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

מצות עֲשֵׂה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור... ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו, **ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן...** וזה הוא (התיקון, הזעקה והתפילה) שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם... " (א', א-ג).

מדבריו אלו של הרמב"ם עולה, כי העולם מונהג על ידי הקב"ה אף אם הדבר אינו תמיד ניכר וברור. **והנהגה הזאת הינה תוצאה ישירה של ההתנהגות האנושית**, דבר הכתוב ומפורט היטב בפרשתנו: **"אם בַּחֲקֵי תִלְכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם, וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַתִּי הָאֶרֶץ יְבֻלָּה וְעַץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִי" (ויקרא כו, ג-ד)**. וכן נזכה, לבריאות, ביטחון, פרנסה טובה ועוד ועוד. והתורה ממשיכה ומפרטת גם את הצד השני, מה יקרה אם לא... חס וחלילה...

ובמילים אחרות: אם נלך בחוקות ה' ונהיה מגשימי הצדק והחסד, הרי שבזכות זה הקב"ה ישחרר את ארצנו מן החוקיות הטבעית הפיזית והמדינית הרגילה של העולם. והעולם כולו על כל מערכותיו יפעל באופן הרמוני כדי לקדם ולהשלים את הצלחתנו. כי הרי זו בעצם הגשמת רצון ה' בעולם (על פי רש"ר הירש שם).

בשולי הדברים נעיר, כי פריחתה של מדינת ישראל, לאחר מאות שנים של שממה ודלות, היא ההוכחה לדברינו. כי כאשר הקב"ה רוצה, אפילו מטאטא יורה... (כמילותיו של איציק מאנגר בשיר אברהם ושרה) ואפילו חולות גוש קטיף יכולים להפוך למעצמה חקלאית, הצלחה שאף אחד אחר, עדיין לא הצליח לשחזר...

אז מה עושים כאשר באה צרה? עושים חשבון נפש, **תיקון**, תפילה וזעקה... מתוך הבנה "שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן". ומי שחושב שזה רק "מקרה" או "גורל" ואין בידו מה לעשות, הרי הוא פשוט מתאכזר לעצמו, אומר הרמב"ם. כי ה"מפתח" לפתרון הבעיה נמצא בידינו והוא מתעלם...

לאור דברינו עולה, כי בתחום הנהגת העולם, גם אם כוח החיזוי העתידי שלנו הינו דל, הרי שיש לנו כוח השפעה על המציאות והנהגת העולם, בעזרת תיקון המעשים וכוח התפילה.

ולכן, עלינו לקחת אחריות גם על מעשינו וגם על קיומו של העולם כולו.

מברכת שבת טובה

רוח טובה

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**